

Emissiearme mesttoediening in het voorjaar

problemen en mogelijkheden op zwaardere gronden

28 november 2012
Jan Huijsmans, PRI-WUR

Het meesttoedieningsmanagement is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw.

1

Mesttoediening voorjaar kleibouland

- Inleiding
- Wintertarwe
- Aardappelen

Overzicht van het onderzoek uitgevoerd in opdracht van EL&I

In samenwerking met:

- Loonwerkers (Cumela)
- Fabrikanten mesttoedieningsapparatuur (Federatie Agrotechniek)
- Telers

Het meesttoedieningsmanagement is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw.

2

Mest en emissie

- waardevolle meststof
  - voeding voor gewas
  - organische stof voor bodemvruchtbaarheid
- voorkomen emissie
  - naar oppervlaktewater en grondwater (N en P normen), Nitrate Directive
  - naar de lucht (NH₃, broeikasgassen), NEC richtlijn

Het meesttoedieningsmanagement is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw.

3

NEC richtlijn

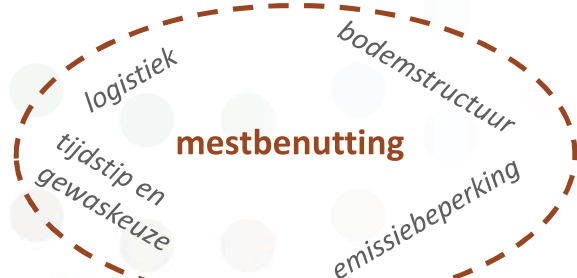
- Ammoniak NEC richtlijn
- Reductie van ammoniak emissie
- Landspecifieke hoeveelheid NH₃-emissie
- Mesttoediening met emissiearme techniek!

Het meesttoedieningsmanagement is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw.

4

Mesttoediening in het voorjaar

Het meesttoedieningsmanagement is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw.

5

Bodemstructuur

- bandenkeuze, aantal assen
- tankgrootte
- sleepslangaanvoer
- vaste rijpaden (spuitpaden)

Het meesttoedieningsmanagement is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw.

6

Tijdstip en gewaskeuze

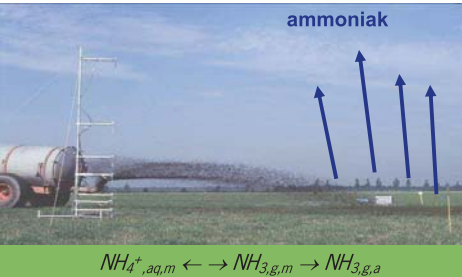

- vóór zaaien/poten
- na zaaien/poten
- in gewas

Het meestbetreft innovatiemanagement is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw

7

Ammoniak emissie

Het meestbetreft innovatiemanagement is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw

8

Beperking ammoniakemissie

niet toegestaan

- inwerken in 2de werkgang
- breedwerpig

sleepslang

toegestaan

- injetteren
- zodenbemesting

Het meestbetreft innovatiemanagement is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw

9

Resultaten en ervaringen mesttoediening wintertarwe

Het meestbetreft innovatiemanagement is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw

10

Mesttoediening wintertarwe

- voorschrift: mest in sleuven in de grond
- schade effect (opbrengstderving) ?
  - snijden
  - sporen
- ammoniakemissie ?

op de grond

in de grond

Het meestbetreft innovatiemanagement is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw

11

Hoe het niet moet

Het meestbetreft innovatiemanagement is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw

12

Hoe het kan

Het meestbetreft innovatiemanagement is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw

13

Uitgevoerd onderzoek

- Meerdere jaren en locaties (kleigrond)
- Berijding
- Snijden
- Gewasstadium
- Onkruidreg
- Dierlijke mest versus kunstmest

Het meestbetreft innovatiemanagement is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw

14

Systemen mesttoediening

- Sleepslangaanvoer
- Zelfrijder (+ hondegang)
- Getrokken tank met onkruidreg
- Getrokken tank

Het meestbetreft innovatiemanagement is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw

15

Spoor – hondegang – geen spoor

Het meestbetreft innovatiemanagement is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw

16

Resultaten opbrengstschade

sleepslangaanvoer, tank, zelfrijder, onkruidreg

- berijden met bodemdruk
  - < 1 bar: 0 – 1 %
  - > 1 bar: 1 – 2 %
- hondegang geen schade
- snijden en gewasstadium
  - start bij strekkingsfase
  - tot 3% als eerste knoop zichtbaar
  - tot 5% als twee knopen zichtbaar
- gebruik onkruidreg 0 %
- opbrengst vergelijkbaar met kunstmest

Het meestbetreft innovatiemanagement is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw

17

Ammoniakemissie

- Kouters over en in de grond
- Verschillende gewasstadia

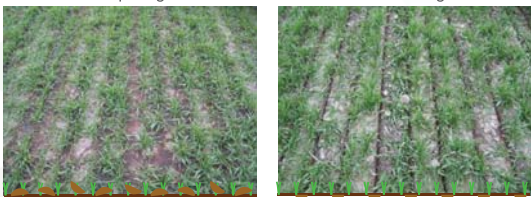

Het meestbetreft innovatiemanagement is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw

18

Ammoniakemissie

mest op de grond   mest in de grond

≈ 35 %   ≈ 20 %

Emissie reductie door zodenbemesting > 40 %

Het meststoffen innovatieprogramma is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw

19

Conclusie wintertarwe

opbrengstschade door sporen, snijden gewasstadium: **beperkt**

ammoniakemissie: **veel lager bij mesttoediening in de grond**

Het meststoffen innovatieprogramma is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw

20

Onderzoek en ervaringen mesttoediening aardappelen

Het meststoffen innovatieprogramma is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw

21

Mesttoediening aardappelen

Voorschrift:

- Direct inwerken (mest niet zichtbaar)
- Mest in sleuven in de grond

Het meststoffen innovatieprogramma is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw

22

Mesttoediening aardappelen

- Schade effect (bodemstructuur, rugopbouw en opbrengstderiving) ?
  - Sporen
  - Voorbewerken
  - Ammoniakemissie ?

in de grond   in de grond; voorbewerkt   na poten

Het meststoffen innovatieprogramma is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw

23

Onderzoek (vóór poten)

- Systemen in onderzoek:
  - Sleepslangaanvoer
  - Mesthaspel
  - Wel/geen voorbewerking voorafgaand aan mesttoediening
- Bodemstructuur en opbrengst: schade spoor/geen spoor

Het meststoffen innovatieprogramma is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw

24

Bodemstructuur

- Rugopbouw
- Indringweerstand
- Grond-water-lucht verhouding

Het maatplan innovatiebeheer is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw

25

Voorlopige resultaten lopend onderzoek

- Veelal wel verdichting door berijding
- Wisselend opbrengsteffect door sporen
- Wisselend opbrengsteffect van voorbewerken

Het maatplan innovatiebeheer is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw

26

Ervaringen voorbewerken

- Minder trekkracht zodenbemester
- lichtere apparatuur, werkbreedte
- Vlak land tijdens toediening
- Meer controle over kwaliteit van het werk

Het maatplan innovatiebeheer is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw

27

Ammoniakemissie

- Mest in sleuven (voor poten, niet extra inwerken)
- Mest direct inwerken (na poten)

Het maatplan innovatiebeheer is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw

28

Eerste resultaten metingen ammoniakemissie

week 16

week 17

Legend:
 ■ Inwerken na poten
 ◆ Mest in sleuven

Het maatplan innovatiebeheer is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw

29

Indicatie ammoniakemissie

in sleuven geploegd land

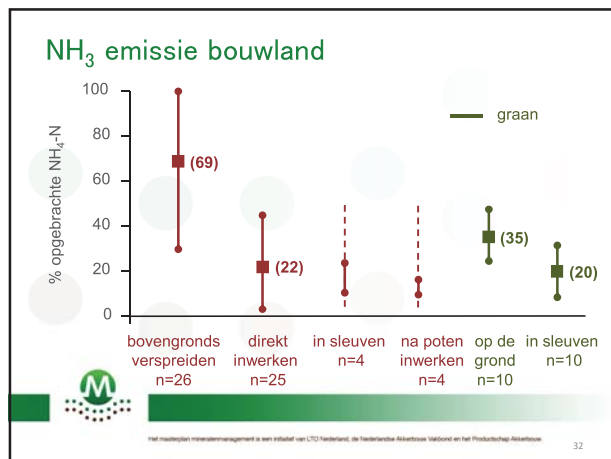
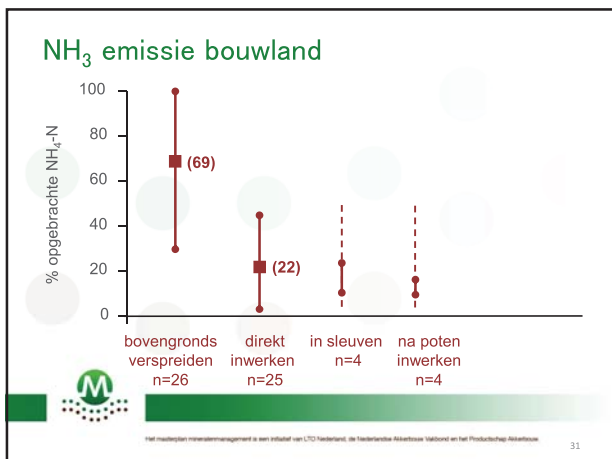
10 - 24 %

direct inwerken na poten

10 - 16 %

Het maatplan innovatiebeheer is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw

30

Tot slot

- Graan veel bereikt
- Aardappelen actueel:
  - aandacht voor bodemstructuur en emissiebeperkende toediening noodzakelijk !
  - mogelijkheden na het poten ?

Het maatplan mineralenmanagement is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw.

Bedankt voor uw aandacht

Het maatplan mineralenmanagement is een initiatief van LTO Nederland, de Nederlandse Akkerbouw Vakbond en het Productieschap Akkerbouw.